

ANNELERDEKİ TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI DÜZEYİ İLE DİJİTAL
EBEVEYNLIK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
AN INVESTIGATION INTO THE RELATIONSHIP BETWEEN TECHNOLOGY
ADDICTION LEVEL OF MOTHERS AND DIGITAL PARENTALITY LEVEL

Zühtiye Nur YAZICI

Doktorant, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Ana Bilim Dalı
PhD Candidate, Ondokuz Mayıs University, Institute of Graduate Studies, Department of Guidance
and Psychological Counseling

zuhtiyeyazici@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5600-0507

Elif Nur ÖZCAN

Psikolojik Danışman, Yavuz Selim İlkokulu, Çorum
Psychological Counselor, Yavuz Selim Primary School, Çorum

elifozcnn.19@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8721-4199

İBD

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi – Ondokuz Mayıs University Journal of Humanities
2/1, Haziran – June 2021 Samsun
E-ISSN: 2717-8072 (Online)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/insanbilimleri>
insanbilimleri@omu.edu.tr

Makale Türü-Article Type : Araştırma Makalesi (Research Article)
Geliş Tarihi-Received Date : 02.02.2021
Kabul Tarihi-Accepted Date : 31.05.2021
Sayfa-Pages : 15 – 28

 : 10.51533/insanbilimleri.908582

This article was checked by

Atf – Citation: YAZICI, Zühtiye Nur – ÖZCAN, Elif Nur, “Annelerdeki Teknoloji Bağımlılığı Düzeyi İle Dijital Ebeveynlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi (İBD)*, 2/1, Haziran /June 2021, ss. 15 – 28.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İnsan Bilimleri Dergisi
Journal of Humanities
2/1, Haziran – June 2021
ss. 15 – 28

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ANNELERDEKİ TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI DÜZEYİ İLE DİJİTAL EBEVEYNLIK DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ *AN INVESTIGATION INTO THE RELATIONSHIP BETWEEN TECHNOLOGY ADDICTION LEVEL OF MOTHERS AND DIGITAL PARENTALITY LEVEL*

Zühtüye Nur YAZICI – Elif Nur ÖZCAN

Öz

Bu araştırmanın amacı annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik tutumu arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemektir. Bu amaç kapsamında 150 anne araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak verileri toplamak için Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği (TBÖ) ve Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği (DETÖ) kullanılmıştır. Elde edilen verileri analiz etmek için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi, sosyal ağ bağımlılığı düzeyi, anlık mesajlaşma düzeyi, web sitelerine bağımlılık düzeyi, çevrim içi oyun bağımlılık düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Fakat annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi ile eğitim düzeyi arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Son olarak elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmaya ve gelecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik, Anne Eğitim düzeyi, Dijital ebeveynlik, Tarama modeli.

Abstract

This study aims to determine whether there is a significant relationship between mothers' technology addiction level and digital parenting attitude. Within the scope of this purpose, 150 mothers constituted the sample of the study. Technology Addiction Scale (PBS) and Digital Parenting Attitude Scale (EDS) were used to collect data to be used in the study. According to the findings obtained from the study, it was observed that there was a significant relationship between the mothers' level of technology addiction, social network addiction, instant messaging level, website addiction level, online game addiction level, and digital parenting levels. However, there was no statistically significant difference between the technology addiction level and the education level of mothers. Finally, suggestions for the study and future research were included in line with the findings obtained.

Keywords: Parenthood, Mother, Education level, Digital parenting, Screening model.

Giriş

Teknoloji, insan yaşamında büyük kolaylıklar sağlayan araçların yapılması için gerekli bilgileri sağlayan bilim dalı olarak adlandırılabilir. Özellikle son yirmi yıla bakıldığında teknolojinin insan yaşamına yoğun olarak nüfuz ettiği görülmektedir. Neredeyse her alanda kullanılan günlük araç gereçler teknoloji sayesinde oluşmakta ve kullanılmaktadır. Teknoloji ile birlikte insan yaşamında köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler meydana gelmeye de devam edecektir.

Teknolojinin gelişmesi bireylerin yaşamlarında olumlu etkiler meydana getirmektedir. Teknolojinin yaşamı kolaylaştırmak; alışveriş, eğlence ve bilgi edinme gibi gereksinimleri karşılamak şeklinde pek çok olumlu etkisi bulunmaktadır.¹ Ancak bu gelişme bireylerin yaşamlarında her zaman olumlu değişiklikler meydana getirmeyebilir. Burada önemli olan nokta bireyin hayatına teknolojiyi ne denli aldığı ve teknolojiyi hayatında ne kadar ön plana çıkardığıdır. Teknolojinin yarattığı bu olumsuz durumlara pek çok örnek verilebilir. Teknolojiyi bir silah aleti geliştirmek için kullanmak, teknoloji atıklarının çevreye zarar vermesi, gürültü kirliliği veya teknolojinin sağlığa verdiği zararlar şeklinde örnekler çoğaltılabilir. Bu araştırmanın kapsamından bakıldığında ise teknolojinin yarattığı olumsuz durumlardan birisi de kontrolsüz kullanım sonucu insanların teknoloji bağımlısı bireylere dönüşmesidir. Teknoloji bağımlılığı, bireylerin yaşantılarını, dünyaya bakış açısını ve değerlerini değiştirmektedir.

Dünya geneline bakıldığında bilgisayar kullanımının ve internet ağına erişimin yaygınlaşması ile teknolojik araç-gereç ve ortamların bireylerde bağımlılık durumuna yol açtığı, farklı düzey ve türlerde davranış bozukluklarına sebep olduğu belirlenmiştir.² Bunlardan birisi olan teknoloji bağımlılığı, bireyin sosyal ilişkilerinin azalması veya nadir de olsa tamamen kopmasına; bireyde toplum hayatına adapte olamama, aileden uzaklaşma gibi pek çok istenmeyen olumsuz duruma sebep olabilmektedir.^{3 4} Bağımlılıkla ilgili yapılan başka bir araştırmada ise bağımlılık durumunun bireylerde pek çok olumsuz etkiye neden olduğu belirlenmiştir.⁵ Bu olumsuz etkilere; agresif davranışlar, kişilikte meydana gelen değişimler, şiddet eğilimleri, dikkat eksikliği, duygularda azalma, fiziki ve psikomotor gelişimde aksaklıklar, fiziki sağlık problemleri, öğrenme problemleri, görme bozuklukları, okul derslerindeki başarının düşmesi, sosyal ilişkilerde bozulma, kaygının artması gibi birçok fiziksel ve psikolojik problemler örnek olarak verilebilmektedir.

¹ Aytekin İşman, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, PegemA Yayıncılık, Ankara 2011, s. 40-56.

² Aysel Arslan, "Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 4/7, 2020, s. 28.

³ Janet Morahan-Martin and P. Schumacher, "Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students", *Computers in Human Behavior*, 16, 2000, s. 15.

⁴ Keith W. Beard, "Internet Addiction: A Review of Current Assessment Techniques and Potential Questions", *Cyberpsychol Behav*, 8/1, 2005, s.9.

⁵ Tuncay Ayas, Mehmet Barış, Horzum ve Özlem Çakır, "Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44/2, 2011, s. 98.

Görüldüğü üzere teknoloji bağımlılığı kavramı insan yaşamını fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan etkileyebilmektedir.⁶

Teknoloji bağımlılığının Türkiye’de günden güne arttığı yapılan araştırmalar ile ortaya konulmaktadır.^{7 8} TÜİK’ ten alınan verilere göre 2019 yılında bilgisayar ve İnternet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki erkeklerde %81.8 iken, kadınlarda %68.9 oranında olduğu belirlenmiştir.⁹ Bu oranlar yine TÜİK verilerine göre 2020 yılında sırasıyla %84.7 ve %73.3 şeklinde belirlenmiştir.¹⁰ Yalnızca bir yıl arasındaki farka bakıldığında bile oranlardaki değişim göze çarpmaktadır.

Teknoloji bağımlılığı hem erkek hem kadınları etkileyebilen bir kavramdır. Araştırma kapsamında kadınlarda görülen teknoloji bağımlılığının yine kadınların yaşam rollerinden olan annelik rolüne etkisini incelemek amaçlanmaktadır. Kadınların yaşamda yine erkeklerde de olduğu gibi pek çok yaşam rolü bulunmaktadır. Bu yaşam rolleri özellikle kadınların sosyal dünya içerisinde duygu ve davranışlarına etki etmekte ve onlardan etkilenmektedir. Kadınlar sosyal dünya içerisinde iş yaşamında mesleğinin gerektirdiği rolleri icra ederken aile yaşamında eş, abla, kardeş veya anne gibi rollerin verdiği sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu rollerin çoğaltılması mümkündür. Ancak araştırmanın kapsamı gereği ön planda tutulan rol çoğu kadının yaşamını kapsayan annelik rolüdür.

Kadınların yaratılışları gereği yaşamda karşılaştıkları annelik rolü, her kadında farklı süreçler şeklinde ilerleyebilmektedir. Kimi anne bu süreçte çabuk uyum sağlarken kimi anne bu süreçte zorlanabilmektedir. Kısacası bu süreç her anneyi farklı şekilde etkileyebilmektedir. Annelik rolü anne üzerinde olduğu gibi çocuk üzerinde de büyük öneme ve etkiye sahiptir. Bu etkilere bakıldığında çocuğun yetiştirilme tarzı, eğitimi, hayat görüşünün şekillenmesi gibi durumlarda annelik rolünün etkisi göz ardı edilmemelidir. Annelik rolünün çocuğun gelişimine olan katkısının ne derece fazla olduğu yapılan önceki araştırmalarda da görülmektedir.^{11 12} Örneğin; John Heinrick ve Pestalozzi’ye göre, anneler çocuk için en iyi eğitimcilerdir. Anne ve çocuk arasında kurulan sevgiye dayalı olan bu ilişki içerisinde, çocuğu eğiten anne, beraberinde bu eğitim ve ilişki yoluyla kendini de eğitmektedir.¹³ Turner ve

⁶ Kimberly Sue Young, *Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment*. In L. Van de Creek, & X. Jackson, *Innovations in clinical practice: a source book*, FL: Professional Resource Press, Sarasota 1999, s. 21.

⁷ Ömer Gökel, “Teknoloji Bağımlılığının Çeşitli Yaş Gruplarındaki Çocuklara Etkileri Hakkındaki Ebeveyn Görüşleri”, *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 2/1, 2020, s. 45.

⁸ Gizem Akcan ve Burak Öge, “Genç Bireylerde Teknoloji Bağımlılığının Yordayıcılarının İncelenmesi”, *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5/1, 2020, s. 4.

⁹ “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”, TÜİK, 2019, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574) (16.02.2020)

¹⁰ “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”, TÜİK, 2020, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) (16.02.2021).

¹¹ Osman Basit, *Çocuktan Anneye Yaklaşımıyla Uygulanan İletişim Eğitiminin Anne Çocuk İletişimine Etkisinin İncelenmesi*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2017, s.19.

¹² Arzu Özyürek, İsa Özkan, Zuhul Begde ve N. Ferah Yavuz, “Çocuğu İlkokula Devam Eden Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Görüş ve Tutumları Arasındaki İlişki”, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39/1, 2019, s. 326.

¹³ Ayla Oktay, *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, Epsilon Yayınları, İstanbul 1999.

diğerlerine göre ise anne ve çocuk arasındaki olumlu ilişki, çocuğun ilerleyen yıllarda psikolojik sağlamlığını olumlu olarak etkilemektedir.¹⁴

Çocuk eğitiminde ailenin önemli rol ve görevleri vardır. Çocuğun ebeveynleri tarafından desteklenmesi, başarısının takdir edilmesi, yeri geldiğinde yaptığı yanlışın fark ettirilmesi gibi durumlar bu rol ve görevlere örnek olarak verilebilir.¹⁵ Ayrıca ebeveynler çocuklarını olumsuz yaşam risklerine karşı hazırlamak ve onları bu risklere karşı korumak durumundadır. Zaman geçtikçe teknoloji nesline dönüşen çocuklar, bir yandan bu teknolojinin olumlu yanlarından faydalanırken diğer bir yandan ise olumsuz durumlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Dijital yaşam ile erken tanışan çocuklar şiddet, pornografi, nefret söylemi gibi içerik riskleri ile; hakaret, istismar, ideolojik beyin yıkama, kişisel verilerin kötüye kullanımı gibi ilişki-temas riskleri ile; kendilerinin faili ya da mağduru oldukları siber zorbalık, kumar, siber suçlar gibi edim riskleri ile karşı karşıya kalabilmektedir.¹⁶ Tüm bu risklerin ne derece çocuğa etki edeceği ise çocuğun teknolojiyi yani dijital medyayı ne sıklıkla ve ne uzunlukta kullandığıyla; çocuğun bu riskler hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olup olmadığıyla ilişkilidir. Bu noktaya gelindiğinde ise çocuğun teknoloji kullanımını disipline etmede ebeveyn tutumu ve yaklaşımının önemi ön plana çıkmaktadır.

Ebeveynler çocuklarının günümüz dijital dünya içerisinde belirtilen birçok risk grubundan herhangi biriyle yüz yüze kalıp kalmadığı hakkında endişe duyabilmektedir. Bu durum da ebeveynlere gelişen teknoloji ile birlikte yeni sorumluluklar yüklemektedir. Günümüzde yapılan çalışmalar, bu sorumlulukları içeren kavramı dijital ebeveynlik, çevrimiçi ebeveynlik veya internet ebeveynliği şeklinde adlandırmaktadır.¹⁷ Literatüre bakıldığında dijital ebeveynler, yeterli düzeyde teknolojik aletlere hakim, dijital dünyanın ihtiyaçlarına göre hareket edebilen, çocuğunun dijital ortamlarda karşılaşabileceği risklerin farkında olan ve ona göre davranan, sanal ortam içerisinde de saygı çerçevesinde davranılması gerektiğini bilen ve bunu çocuğuna da aşıl原因an, kısacası teknolojik gelişmelere karşı kendini açık tutan bireylerdir.¹⁸

Dijital ebeveynlik kavramı ile birlikte ebeveynler çocuklarının dijital dünya içerisinde nasıl hareket ettiklerini takip etmeleri, olası risklere karşı çocuklarını korumaları ve doğru internet kullanımını öğretmeleri gibi sorumluluklara sahip olmaktadır. Ebeveynler, çocukların sanal ortamda karşılaşabilecekleri risklerle beraber bu ortamlarda geçirilecek süreye de dikkat etmeleri gerekmektedir. İnternetin aşırı kullanımı ve ayrı kalındığında

¹⁴ Aaron P. Turner, Irwin G. Sarason and Barbara R. Sarason, "Exploring the link between parental acceptance and young adult adjustment". *Cognitive Therapy and Research*, 25, 2001, s. 188.

¹⁵ Erdoğan Özel ve Hikmet Zelyurt, "Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16/36, 2016, s. 11.

¹⁶ Gamze İnan Kaya, Duygu Mutlu Bayraktar ve Özgür Yılmaz, "Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 2018, s. 150.

¹⁷ Fatih Yaman ve Işıl Kabakçı Yurdakul, "Teknoloji Bağımlılığında Ailelerin Sorumlulukları: Dijital Ebeveynlik", 3. Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi, Türkiye, 4 Mayıs 2016, s. 190.

¹⁸ Işıl Kabakçı Yurdakul, Onur Dönmez, Fatih Yaman ve Hatice Ferhan Odabaşı, "Dijital Ebeveynlik ve Değişen Roller", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12/4, 2013, s. 888.

yoksunluk bulgularının görülmesi gibi belirtiler çocuklarda internet bağımlılığının geliştiğine işaret edebilmektedir. Çocukları bütün bu bahsedilen risklerden ve bağımlılıktan korumak ise ebeveynlerin sorumluluğundadır.

Günümüz teknolojisi kapsamında oluşan bu ebeveynlik türünün sorumluluklarını yerine getirmeye çalışan ebeveynler, kendi hayatlarındaki teknoloji kullanımında ne derecede öz denetim sahibi oldukları merak edilen bir durumdur. Bu açıdan bakıldığında ebeveyn kavramının alt bir üyesi olan annelerin teknoloji kullanımında sağlıklı bir süreç içerisinde olup olmadığı ve dijital ebeveynlik kavramının gereklerini yerine getirip getirmediği araştırmaya değer bir konu olarak görülmektedir. Bu amaç kapsamında dijital ebeveynlik kavramının verdiği sorumluluklar ile annelerin teknoloji kullanım düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı irdelenmiş ve araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

- Annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Annelerdeki sosyal ağ bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Annelerdeki anlık mesajlaşma bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Annelerdeki web sitelerine bağımlılık düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Annelerdeki çevrimiçi oyun bağımlılık düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1. Araştırmanın Önemi

Literatür incelendiğinde teknoloji bağımlılığı kavramı ile ilgili oldukça fazla çalışmaya rastlamak mümkündür.^{19 20 21} Ancak genellikle çalışmaların örneklemelerini çocuk ve ergenlerin oluşturduğu görülmektedir. Teknoloji bağımlılığı konusunda ebeveynleri hedef kitle olarak seçen araştırmaların sayısının oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle yapılan araştırmanın literatüre bu yönden de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenlerden yola çıkılarak araştırmada teknoloji bağımlılığının ebeveynler üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Teknolojinin aile yaşamına girmesi çocukların sosyal, psikolojik ve duygusal gelişimlerini de etkileyebilmektedir. Bu noktada ebeveynlerin

¹⁹ Oğuz Emre, Ayşegül Ulutaş, Fatma Nisan, Ayşe Nur Görgen ve Hatice Birgül Cumurcu, “Üniversite Öğrencilerinde Teknoloji ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 9/2, 2019, s. 167.

²⁰ Behiye Dilmen Bayar, *Adölesan Kızlarda Teknoloji Bağımlılığı ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya 2019, s.26.

²¹ Tuncay Dilci, Aysel Arslan ve Mustafa, Ersoy, “0-12 Yaş Aralığındaki Çocukların Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Belirlenmesi: Sivas İli Örnekleme”, *Tarih Okulu Dergisi*, 12/38, 2019, s. 122.

çocuklarına teknoloji konusunda rehberlik etmesi ve teknolojiyi doğru kullanım şekillerini çocuğa aşılması gerekmektedir. Ebeveynler çocuklarına teknolojiyi doğru kullanma tarzlarını aktarırken kendilerinin de örnek bir kullanıcı olması gerekmektedir. Yani bu ebeveynlerin birer dijital ebeveyn olması beklenmektedir. Literatüre son yıllarda girmiş olan bu kavram çocukların her türlü gelişimleri açısından önem arz etmektedir. Bu kavram ile ilgili bir araştırmanın ebeveynlerin bilinçlenmesine ve dijital ebeveynlikle ilgili sorumluluklarını fark etmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Teknolojinin her alana yayıldığı göz önüne alındığında eğitimin de vazgeçilmez bir parçası olduğu söylenebilmektedir. Özellikle son yıllarda pandeminin etkisiyle teknoloji olmadan eğitim ortamı yaratmak imkânsız hale gelmiştir. Bu durum eğitimi sunan kişilere de dijital dünya içerisinde sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumlulukların bilincinde olunması ve dijital dünya içerisinde çocuğun ne tür riskler tarafından tehdit edildiğinin belirlenmesi açısından bu araştırma eğitimcilerde de faydalı olacağı düşünülmektedir. Son olarak, bu araştırmanın alan yazınında yapılacak diğer araştırmalara yön göstermesi ve yardımcı olması beklenmektedir.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef evreni Samsun'da yaşayan anneler olarak belirlenmiştir. Bu amaçla araştırmanın örneklemini oluşturmak için 150 anneye ulaşılmıştır. Örneklem içerisinde yer alan üyeler seçkisiz yöntem kullanılarak seçilmiştir. Araştırmamızda model olarak geçmişte olan ya da hâli hazırda süren durumu var olan şekliyle betimlemeyi amaç edinen ve araştırmaya konu olan birey, olay veya nesneyi olan haliyle tanımlamaya çalışan tarama modeli kullanılmıştır.²²

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılacak ve analiz işlemine sokulacak verileri toplamak amacıyla Aydın tarafından geliştirilen Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği (TBÖ) ile İnan Kaya ve diğerleri tarafından geliştirilen Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği (DETÖ) kullanılmıştır.^{23 24}

Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği (TBÖ): Teknoloji bağımlılığı düzeylerini belirlemek için dört alt ölçeği içeren toplam 24 maddeden oluşan bir ölçek taslağı oluşturulmuştur. TBÖ; Sosyal Ağ Bağımlılığı Ölçeği, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı Ölçeği, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeği ve Web Siteleri Bağımlılığı

²² Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2002, s. 77.

²³ Fatih Aydın, *Teknoloji Bağımlılığının Sınıf Ortamında Yarattığı Sorunlara İlişkin Öğrenci Görüşleri*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2017, s. 14.

²⁴ Gamze İnan Kaya, Duygu Mutlu Bayraktar ve Özgür Yılmaz, "Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 2018, s. 149.

Ölçeği olmak üzere dört alt ölçeği içermektedir. Ölçeğin geliştirilmesinde ilk olarak alan yazın incelenerek her bir alt ölçek için kavramsal tarama yapılmış ve madde havuzu oluşturulmuştur. Benzer ölçme araçlarından faydalanılarak, kavramsal çerçeve dikkate alınarak, bağımlılık şartlarını yansıtan maddeler madde havuzu içerisine dahil edilmiştir.

Beşli likert ölçeği kullanılarak hazırlanan taslak ölçek, bağımlılık ve teknoloji bağımlılığı alanıyla ilgili araştırmaları olan uzmanlara sunulmuştur. İncelemeye dört bilgisayar ve öğretim teknolojileri uzmanı (üç profesör, bir doçent), bir ölçme değerlendirme uzmanı, bir dil uzmanı katılmıştır. Öneriler dikkate alınarak maddelerin ifadelerinde değişiklikler yapılarak maddelerde düzenlemeye gidilmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra taslak form üzerinde ölçek geçerlik, güvenilirlik ve faktör analizleri yapılması için 24 maddeyle ön uygulamaya yapılacak hale getirilmiştir. Ön uygulama basılı hale getirilerek Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören 200 lisans öğrencisi üzerinde etkisi incelenmiştir.

Beşli likert kullanılan ölçekte 1 puan durumun hiçbir zaman gerçekleşmediğini ifade etmekle birlikte; 2 puan durumun nadiren olduğunu; 3 puan durumun orta sıklıkta olduğunu; 4 puan durumun çok sık olduğunu; 5 puan ise durumun her zaman olduğunu belirtmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek değer 120 puan; alınabilecek en düşük değer ise 24 puandır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça teknoloji bağımlılığı düzeyi de artmaktadır.

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği (DETO): Bu ölçekte ebeveynlerin dijital ebeveynlik yaklaşımlarına yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla geliştirilen ölçme aracının psikometrik özelliklerinin incelenmesi hedeflenmiştir. İstanbul'da yaşayan çocukların yaşları 6-18 arasında değişen 355 ebeveyn gönüllü katılımı sağlanmıştır. Çalışma grubunun yaş ortalaması 40.9'dur.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, varyansın toplamda % 46.109'unu açıklayan iki faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Bu yapı için gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sayesinde uyum değerlerinin modeli doğruladığı belirlenmiştir (Ki-kare $\chi^2/sd= 3,305$, GFI= .92, AGFI=.89, CFI=.87, RMSEA=.08 ve RMR=.05).

Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .72 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. İki yarı test-güvenirlik katsayıları .63 ile .76 arasındadır. Zaman ilerledikçe güvenilirliğin değerlendirilmesi amacıyla yapılan Bağımlı Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, her iki faktör açısından da çalışma grubunun ön ve son test puanları arasında anlamlı fark oluşmadığı anlaşılmıştır. Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Beşli likert kullanılan ölçekte Puanlama, 1= hiç katılmıyorum- 5= tamamen katılıyorum arasında değişmektedir. Boyutlardan alınan yüksek puan o boyutta ölçülen tutumun gücünün yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekten toplamda alınabilecek en yüksek değer 60 puan; en düşük değer ise 12 puandır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verileri analiz etmek için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Analize geçilmeden önce Teknoloji Bağımlılığı Ölçeğinden elde

edilen toplam puan ortalaması ve alt boyutlarından elde edilen puanların ortalaması ayrı ayrı belirlenmiştir. Yine aynı şekilde Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamaları belirlenmiştir. Elde edilen veriler normal dağılım göstermekle birlikte bu veriler arasındaki ilişkiyi analiz etmek için basit doğrusal korelasyon yöntemlerinden biri olan Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Yine bu veriler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılardan elde edilen verilerin analizine yer verilmiştir.

Annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

<i>Değişken</i>	<i>N</i>	<i>R</i>	<i>p</i>
Teknoloji Bağımlılığı	150	-.70**	.00*
Dijital Ebeveynlik			

Tablo 1: Teknoloji Bağımlılığı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Annelerin dijital ebeveynlik düzeyleri ile teknoloji bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, annelerin dijital ebeveynlik düzeyleri ve teknoloji bağımlılığı düzeyleri arasında, negatif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-.70$, $p < .05$)

Annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyinin, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

<i>Grup</i>	<i>F, $\bar{x}$ ve ss değerleri</i>			<i>ANOVA Sonuçları</i>					
	<i>N</i>	<i>$\bar{x}$</i>	<i>SS</i>	<i>Varyans</i>	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İlkokul	46	1.41.33		G. Arası	.18	3	.06	.74	.53
Lise	53	1.32.29		G. İçi	12.04	146	.08		
Ön Lisans	17	1.38.23		Toplam	12.22	149			
Lisans	34	1.35.25							
Toplam	150	1.36.29							

Tablo 2: Teknoloji Bağımlılığı Düzeylerinin Annelerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeylerinin annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; annelerin

teknoloji bağımlılığı düzeyleri annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=.74$, $p >.05$).

Annelerdeki sosyal ağ bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

<i>Değişken</i>	<i>N</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Dijital Ebeveynlik Tutumu	150	-.71**	.00*
Sosyal Ağ Bağımlılığı Altboyutu			

Tablo 3: Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Sosyal Ağ Bağımlılığı Altboyutundan Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Annelerdeki sosyal ağ bağımlılığı düzeyleri ile dijital ebeveynlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, annelerin sosyal ağ bağımlılığı düzeyleri ve dijital ebeveynlik düzeyleri arasında, negatif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-.71$, $p <.05$).

Annelerdeki anlık mesajlaşma bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

<i>Değişken</i>	<i>N</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Dijital Ebeveynlik Tutumu	150	-.58**	.00*
Anlık Mesajlaşma Altboyutu			

Tablo 4: Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Anlık Mesajlaşma Altboyutundan Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Annelerdeki anlık mesajlaşma bağımlılığı düzeyleri ile dijital ebeveynlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, annelerin anlık mesajlaşma bağımlılığı düzeyleri ve dijital ebeveynlik düzeyleri arasında, negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-.58$, $p <.05$).

Annelerdeki web sitelerine bağımlılık düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

<i>Değişken</i>	<i>N</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Dijital Ebeveynlik Tutumu	150	-.58**	.00*
Web Siteleri Bağımlılığı Altboyutu			

Tablo 5: Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Web Siteleri Bağımlılığı Altboyutundan Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Annelerdeki web sitelerine bağımlılık düzeyleri ile dijital ebeveynlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, annelerin web sitelerine bağımlılık düzeyleri ve dijital ebeveynlik düzeyleri arasında, negatif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-.58$, $p <.05$).

Annelerdeki çevrimiçi oyun bağımlılık düzeyi ile dijital ebeveynlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Değişken	N	R	p
Dijital Ebeveynlik Tutumu	150	-.65**	.00*
Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Altboyutu			

Tablo 6: Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Altboyutundan Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Annelerdeki çevrimiçi oyun bağımlılık düzeyleri ile dijital ebeveynlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, annelerin çevrimiçi oyun bağımlılık düzeyleri ve dijital ebeveynlik düzeyleri arasında, negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-.65$, $p < .05$).

4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma annelerdeki teknoloji bağımlılığı ile dijital ebeveynlik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre annelerdeki teknoloji bağımlılığı düzeyi ile dijital ebeveynlik tutumu arasında negatif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ve sonuçlar ana hipotezi doğrular niteliktedir. Teknoloji bağımlılığı ölçeğinin alt boyutlarına tek tek bakıldığında sosyal ağ bağımlılığı düzeyleri, anlık mesajlaşma bağımlılığı, web sitelerine bağımlılık düzeyleri, çevrim içi oyun bağımlılık düzeyleri ile dijital ebeveynlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Manap ve Durmuş’un yapmış olduğu araştırmada bu araştırmanın bulgularına paralel olarak teknoloji ile çok içli dışlı olan ebeveynlerin çocuklarını dijital dünyanın etkilerinden koruyamadıkları ve doğru bir şekilde rol model olamadıkları belirtilmiştir.²⁵ Yine bu araştırmaya göre ebeveynler telefonla uğraşırken çocuk iletişime geçmeye çalıştığında reddetme davranışları sergilediklerini ve daha sonrasında ebeveynler çocukla iletişime geçmeye çalıştığında ise benzer şekilde reddetme davranışlarıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada teknoloji bağımlılığı ile annelerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre beklenen farklılaşmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu araştırmaya benzer olarak Baker, Morawska ve Sanders’in yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin dijital araç kullanım düzeylerini belirli demografik özelliklere göre incelenmiştir. Elden edilen bulgulara göre ebeveynlerin dijital araç kullanım düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.²⁶ Dijital araç kullanım düzeyinin artması sonucunda teknoloji bağımlılığı gelişebileceğinden bu çalışmanın araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlara ulaşmada teknolojinin artık eğitim

²⁵ Abdullah Manap ve Emine Durmuş, “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 2020, s. 989.

²⁶ Sabine Baker, Matthew R. Sanders, and Alina Morawska, “Who Uses Online Parenting Support? A Cross-Sectional Survey Exploring Australian Parents’ Internet Use For Parenting”, *Journal of Child and Family Studies*, 26/3, 2017, s. 916.

düzeyi düşük olan bireylerde bile kullanılabilir pratiklikte olması etkili olmuş olabilir. Teknoloji yaygınlaştıkça ve daha tanınır hale geldikçe her türlü eğitim durumuna sahip birey için alışılabilir bir kavram olacaktır. Bu nedenle de farklılaşmanın görülmemesi beklenebilecek bir durumdur.

Litaretüre bakıldığında teknoloji bağımlılığı ve dijital ebeveynlik arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Yapılan araştırmaların daha çok dijital ebeveynlik ve çocuk üzerine olduğu görülmüştür.^{27 28 29} Bu noktada teknolojinin çocuklar üzerinde olan etkisi göz ardı edilemez ancak çocukların gelişiminde önemli rol oynayan ebeveynlerin de teknoloji ile olan ilişkileri konusunda ele alınması gerekmektedir. Teknoloji konusu küreselleşen dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde oldukça hassas bir konu haline gelmiştir. Teknoloji bağımlılığı ise bu büyüyen sektörün negatif sonuçlarından biri olmuştur. Araştırmada teknoloji bağımlılığı ile dijital ebeveynlik arasındaki ilişkinin analiz edildiği ve konuya farklı yönlerden yaklaşıldığı görülmektedir.

Yaşanılan çağda teknoloji hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Özellikle eğitim, sağlık, ekonomi gibi alanlar teknoloji ile bütünleşmiş durumdadırlar. Sürekli değişen ve gelişen teknolojiyle birlikte insanlar bu alanlarda yeni bir şeyler öğrenmekte ve öğrendiklerini kullanmaktadırlar. Faydalı olduğu alanlar kadar bazı olumsuz etkileri de görülmektedir. Bireylerin teknolojiyi kullanma süreleri arttıkça bağımlılık kavramı ile karşılaşma oranları da artmaktadır. Bağımlılığın yıkıcı etkileri bireyin çevresini gün geçtikçe sarmaktadır. Teknoloji bağımlılığı da insan hayatında istenmedik sonuçlara sebep olmaktadır. Buna bağlı olarak ise bireylerde tıbbi tedavi, okuldan kaçma, ilişkilerde bozukluk, görme, işitme gibi sorunlar görülmektedir.³⁰ Bu problemler yetişkinler kadar çocukları da etkilemektedir. Ebeveynlerin çocuklarını zararlardan koruma sorumluluğu vardır. Bu sorumluluklar göz önüne alındığında bir ebeveynin görevi sadece çocuğa internet ortamını tanıtmak ya da internet olanaklarına erişmesini sağlamak olmamalıdır. Nasıl dışarıdaki gerçek dünyada tehlikeler içeren durumlar var ise sanal dünyada da bu durumlar vardır. Sanal dünya bu yönüyle bir sonsuzluk içermektedir. Bu yüzden sanal ortamda çocuk başıboş bırakılmamalıdır.³¹

Teknolojideki sürekli değişimler ve bu teknolojinin hızlı bir şekilde yaygınlaşması bir taraftan insan yaşamını rahatlatırken diğer taraftan yıkıcı etkilere sebep olabilmektedir. Teknolojinin kontrolsüz kullanımı teknoloji bağımlılığı adı verilen bir kavramın hayatımıza girmesine neden olmuştur. Yapılan araştırmada günümüzde sıkça kendinden bahsettiren ve

²⁷ Alexis R. Lauricella, Ellen Wartella and Victoria J. Rideout, "Young children's screen time: The Complex Role of Parent and Child Factors", *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 2015, s. 11.

²⁸ Rüstem Mustafaoğlu ve Zeynel Yasacı, "Dijital Oyun Oynamanın Çocukların Ruhsal ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Olumsuz Etkileri", *Bağımlılık Dergisi*, 19/3, 2018, s. 51.

²⁹ Duygu Özsoy ve Sait Sinan Atılgan, "Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 Yaş Grubu Çocukların İnternet Kullanımı ve Bu Kapsamda Ebeveyn Arabuluculuğu: Nitel Bir Araştırma", *Selçuk İletişim*, 11/2, 2018, s. 96.

³⁰ Oliver Egger and Matthias Rauterberg, "Internet Behaviour and Addiction", *Work and Organisational Psychology Unit (IfAP)*, Swiss Federal Institute of Technology (ETH), Zurich 1996

³¹ Gürol Canbek ve Şeref Sarıoğlu, "Çocukların ve Gençlerin Bilgisayar ve İnternet Güvenliği", *Politeknik Dergisi*, 10/1, 2007, s. 34.

araştırmacıların dikkatini çektiği teknoloji bağımlılığı konusunda incelemelerde bulunulmuştur. Elde edilen bulgular ışığında, teknoloji bağımlılığı ve dijital ebeveynlik üzerine bazı önerilere aşağıda yer verilmiştir:

- Teknoloji bağımlılığı konusunda farkındalık oluşturulması ve dijital ebeveynlik kavramı hakkında ailelerin bilinçlenmesi için özellikle ebeveynlere bu konuyla ilgili destekleyici, bilgilendirici çalışmalara ağırlık verilmesi gerekir. Eğitimin aileden başladığı unutulmamalıdır.
- Araştırmanın sınırlılıklarından birisi de örneklem sayısının 150 bireyden oluşuyor olmasıdır. Yapılan araştırmanın daha büyük bir örneklem üzerinde tekrar edilmesi önerilmektedir.
- İlerde yapılacak çalışmalarda; annelerin yoğun şekilde kullandıkları sosyal ağların ayrıntılı analizleri yapılarak; bağımlılık düzeylerini yükselten faktörlerin belirlenmesi, annelerin sosyal ağda daha fazla süreye ihtiyaç duymalarına sebep olan psikolojik durumların irdelenmesi önerilmektedir.
- Bu konuyla ilgili diğer araştırmalarda ebeveynlerden biri olan babaların da araştırma örnekleminin içerisine katılmasının uygun olacağı öngörülmektedir.

Kaynakça

- AKCAN, Gizem ve Burak Öge, “Genç Bireylerde Teknoloji Bağımlılığının Yordayıcılarının İncelenmesi”, *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5/1, 2020, ss. 3-26.
- ARSLAN, Aysel, “Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 4/7, 2020, ss. 27-41.
- AYAS, Tuncay, Mehmet Barış Horzum ve Özlem Çakır, “Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44/2, 2011, ss. 95-117.
- AYDIN, Fatih, *Teknoloji Bağımlılığının Sınıf Ortamında Yarattığı Sorunlara İlişkin Öğrenci Görüşleri*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2017.
- BAKER, Sabine, Matthew R. Sanders and, Alina Morawska, “Who Uses Online Parenting Support? A Cross-Sectional Survey Exploring Australian Parents’ İnternet Use For Parenting”, *Journal of Child and Family Studies*, 26/3, 2017, ss. 916-927.

- BASİT, Osman, *Çocuktan Anneye Yaklaşımıyla Uygulanan İletişim Eğitiminin Anne Çocuk İletişimine Etkisinin İncelenmesi*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2017.
- BEARD, Keith W., "Internet Addiction: A Review of Current Assessment Techniques and Potential Questions", *Cyberpsychol Behav*, 8/1, 2005, ss. 7-14.
- CANBEK, Gürol ve Şeref Sarioğlu, Çocukların ve Gençlerin Bilgisayar ve İnternet Güvenliği, *Politeknik Dergisi*, 10/1, 2007, ss. 33-39.
- DİLCİ, Tuncay, Aysel Arslan ve Mustafa Ersoy, "0-12 Yaş Aralığındaki Çocukların Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Belirlenmesi: Sivas İli Örnekleme", *Tarih Okulu Dergisi*, 12/38, 2019, ss. 122-142.
- DİLMEN BAYAR, Behiye, *Adölesan kızlarda teknoloji bağımlılığı ile sosyal kaygı arasındaki ilişki*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya 2019.
- EGGER, Oliver and Matthias Rauterberg, "Internet Behaviour and Addiction", Work and Organisaitonal Psychology Unit (IfAP), Swiss Fderal Institute of Technology (ETH), Zurich 1996
- EMRE, Oğuz, Ayşegül Ulutaş, Fatma Nisan, Ayşe Nur Görgen ve Hatice Birgül Cumurcu, "Üniversite Öğrencilerinde Teknoloji ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 9/2, 2019, ss. 167-182.
- GÖKEL, Ömer, "Teknoloji Bağımlılığının Çeşitli Yaş Gruplarındaki Çocuklara Etkileri Hakkındaki Ebeveyn Görüşleri", *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 2/1, 2020, ss. 41-47.
- "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması", *TUİK*, 2019, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574) (16.02.2020)
- "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması", *TUİK*, 2020, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) (16.02.2021).
- İNAN KAYA, Gamze, Duygu Mutlu Bayraktar ve Özgür Yılmaz, "Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 2018, ss. 149-173.
- İŞMAN, Aytakin, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Pegem Yayıncılık, Ankara 2011.
- KABAKÇI YURDAKUL, Işıl, Onur Dönmez, Fatih Yaman ve Hatice Ferhan Odabaşı, "Dijital Ebeveynlik ve Değişen Roller", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12/4, 2013, ss. 883-896.
- KARASAR, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2002.
- LAURICELLA, Alexis R., Ellen Wartella and Victoria J. Rideout, "Young Children's Screen Time: The Complex Role of Parent and Child Factors", *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 2015, ss. 11-17.

- MANAP, Abdullah ve Emine Durmuş, “Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21/2, 2020, ss. 978-993.
- MORAHAN-MARTIN, Janet and P. Schumacher, “Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students”, *Computers in Human Behavior*, 16, 2000, ss. 13-29.
- MUSTAFAOĞLU, Rüstem ve Zeynel Yasacı, “Dijital Oyun Oynamanın Çocukların Ruhsal ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Olumsuz Etkileri”, *Bağımlılık Dergisi*, 19/3, 2018, ss. 51-58.
- OKTAY, Ayla, *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul öncesi dönem*, Epsilon Yayınları, İstanbul 1999.
- ÖZEL, Erdoğan ve Hikmet Zelyurt, “Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi”, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16/36, 2016, ss. 9-34.
- ÖZSOY, Duygu ve Sait Sinan Atılğan, “Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki 0-8 Yaş Grubu Çocukların İnternet Kullanımı ve Bu Kapsamda Ebeveyn Arabuluculuğu: Nitel Bir Araştırma”, *Selçuk İletişim*, 11/2, 2018, ss. 96-125.
- ÖZYÜREK, Arzu, İsa Özkan, Zuhale Begde ve N. Ferah Yavuz, “Çocuğu İlkokula Devam Eden Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Görüş ve Tutumları Arasındaki İlişki”, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39/1, 2019, ss. 323-340.
- TURNER, Aaron P., Irwin G. Sarason and Barbara R. Sarason, “Exploring The Link Between Parental Acceptance and Young Adult Adjustment”, *Cognitive Therapy and Research*, 25, 2001, ss. 185-199.
- YAMAN, Fatih ve Işıl Kabakçı Yurdakul, “Teknoloji Bağımlılığında Ailelerin Sorumlulukları: Dijital Ebeveynlik”, *3. Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi*, İstanbul, 4 Mayıs 2016, ss. 190-191.
- YOUNG, Kimberly Sue, *Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment*. In L. Van de Creek, & X. Jackson, *Innovations in clinical practice: a source book*, 17, FL: Professional Resource Press, Sarasota 1999, ss. 19-31.